

Huvudman

Finspångs kommun
kommun@finspang.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Högalidsskolan F-6 i Finspångs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Finspångs kommun att **senast den 31 januari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Finspångs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Finspångs kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 1 december 2023** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn ska även förtydliga för personalen hur en anmälan ska göras på skolan. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)

2. Se till att rektorn senast **den 22 december 2023**, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befars inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 2 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar)
4. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje utredning om särskilt stöd som avslutas före den 26 januari 2024 fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut om åtgärdsprogram/ej åtgärdsprogram som fattats under perioden **den 23 oktober 2023 till den 26 januari 2024**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ och 29 kap. 10 § skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar)

Frånvaro

5. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 1 december 2023** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring utredning vid upprepad eller längre frånvaro. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 7 kap. 2-3, 17 och 19 a §§ skollagen)
6. Se till att rektorn tillsammans med lärare och annan personal senast **den 22 december 2023** uppmärksammar vilka av skolans elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
7. För varje uppmärksamrad elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att det skyndsamt inleds en utredning om orsakerna till frånvaron (och vid behov även en utredning om särskilt stöd). Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt

med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera när utredningar inletts och slutförts för respektive elev under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 fram till och med **den 26 januari 2024**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

8. Se till att det, för var och en av de elever som uppmärksammas och har en upprepad eller längre frånvaro, vidtas åtgärder som bedöms nödvändiga för att eleverna ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro (och vid behov en utredning om särskilt stöd) som genomförts. De åtgärder som vidtas ska dokumenteras i en sammanställning för respektive elev som utretts enligt åtgärd 7 ovan och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
9. Se till att rektorn snarast anmäler till huvudmannen när en utredning av en elevs frånvaro inletts. Rektorn ska för varje elev, vars utredning om frånvaro inletts enligt åtgärd 7 ovan, dokumentera när detta anmälts till huvudmannen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser undervisning under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra anpassningar, åtgärdsprogram (vad gäller de formella kraven), garantin för tidiga stödinsatser, bedömning och betygssättning samt anställning av lärare.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:3272) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Högalidsskolan i Finspångs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Högalidsskolan följer gällande bestämmelser om undervisning under ledning av lärare,

undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra anpassningar, särskilt stöd, åtgärdsprogram, garantin för tidiga stödinsatser, bedömning och betygsättning, anställning av lärare samt frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, resurspersonal, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 30-31 maj 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram och betygskataloger. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det på skolenheten finns flera elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte komma att uppfylla de bedömnings- eller betygskriterier som minst ska uppfyllas. Vidare framgår att dessa elever inte i samtliga fall har anmälts till rektorn för att utredas kring behov av särskilt stöd. Det framgår vidare att det finns olika och motstridiga uppfattningar om hur man på skolan går tillväga för att anmäla till rektorn då extra anpassningar inte är tillräckliga och en elevs behov av särskilt stöd behöver utredas. Det finns även olika uppfattningar hos lärarna, elevhälsan och rektorn om vilka elever som är anmälda och vilka som inte är anmälda. Av intervju med rektorn framgår att det inte är tydligt för rektorn när en anmälan är gjord, rektorn uppger att det finns för många sätt för en lärare att anmäla eleverna.

Av intervju med lärare framgår att det är otydligt hur lärarna ska anmäla till rektorn när de befäror att en elev, trots extra anpassningar, inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det finns olika sätt för lärarna att gå till väga och de vet inte hur en formell anmälan ska göras. Av intervju med lärare framgår vidare att lärarna inte alltid anmäler de elever som de utifrån underlaget för garantin för tidiga stödsatser, trots extra anpassningar, befäror inte kommer att uppfylla bedömningskriterierna.

Av betygskatalogen från höstterminen 2022 framgår vidare att det finns en elev som fått underkänt i flera ämnen men som varken har något aktivt åtgärdsprogram eller är med på rektorns lista över elever som anmälts till rektorn. Av intervju med lärare framgår att lärarna är av uppfattningen att de har anmält till rektorn att eleven är i behov av särskilt stöd men att inget har hänt. Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att eleven inte är anmäld och att varken elevhälsopersonalen eller rektorn vet vad det beror på.

Under tillsynsbesöket på Högalidsskolan har Skolinspektionen fått ta del av ett dokument i form av ett informationsutskick som beskriver hur personalen på Högalidsskolan arbetar med bland annat särskilt stöd. Dokumentet heter "Information till alla vårdnadshavare på Högalidsskolan" och är daterat den 24 maj 2023 av skolans rektor. I dokumentet framgår att enligt Högalidsskolans rutin måste skolan ha ett samtycke från elevens vårdnadshavare innan en pedagog får ta upp en elev på ett möte med elevhälsan. Det avser elever som inte når målen trots extra anpassningar. Av intervju med lärare framgår att även lärarna är av uppfattningen att de inte får ta upp elever på möten med elevhälsan utan vårdnadshavarnas godkännande. Av intervju med lärare framgår samtidigt att ta upp en elev på ett möte med elevhälsan är ett av de sätt som lärarna kan anmäla eleven till rektorn på. Av intervju med elevhälsan bekräftas att om lärarna vill ta upp att en elev har behov av utredning kring särskilt stöd måste de först ha vårdnadshavarnas godkännande. Även av skolans blankett "Ärende till Elevhälsoteamet" som huvudmannen skickat in till Skolinspektionen inför tillsynsbesöket framgår att vårdnadshavarna måste lämna sitt samtycke till att elevärendet tas vidare till elevhälsoteamet.

Rektorns ansvar att se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det råder olika uppfattningar om vem som fattar beslut om att en utredning om särskilt stöd ska startas. Av intervju med elevhälsan framgår att det är rektorn som fattar beslut om att starta en utredning kring särskilt stöd. Av intervju med rektorn framgår att rektorn har delegerat till elevhälsoteamet och lärarna med specialläraruppdrag att fatta beslut om att starta utredning kring särskilt stöd-

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår vidare att elever som anmälts inte alltid utreds.

Av intervju med lärare framgår att inga utredningar har startats för flera av de elever som lärarna anmält. Lärarna nämner flera exempel på elever som de anmält

där anmälningarna inte har resulterat i att en utredning startats. Det avser även elever som lärarna utifrån garantin för tidiga stödinsatser befarar inte kommer att uppfylla bedömningskriterierna trots extra anpassningar. Ingen av de elever som de intervjuade lärarna anmält under läsåret 22/23 har utretts kring behov av särskilt stöd. Enligt lärarna har skolans ledning sagt att skolan inte ska ha för många åtgärdsprogram.

Av intervju med elevhälsan framgår att alla de elever som lärarna anmält under läsåret 22/23, men som enligt lärarna inte är utredda, känner elevhälsan till sedan länge. Enligt elevhälsan har man på skolan försökt arbeta med de eleverna i mindre grupper och att man kan komma långt med extra anpassningar för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Elevhälsan bekräftar att vissa av eleverna, som lärarna befarar inte kommer att nå målen trots extra anpassningar, är i behov av att utredas kring särskilt stöd men att någon utredning inte har gjorts. Enligt elevhälsan arbetar man med extra anpassningar under hela perioden från förskoleklass upp till årskurs 2 och sätter sällan in åtgärdsprogram innan en elev går i årskurs 3 eller 4.

Av dokumentstudier framgår att det finns 12 åtgärdsprogram på skolan, inga av åtgärdsprogrammen avser elever i förskoleklass, årskurs 1 eller 2.

Rektorn ska fatta beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram

Av intervju med lärare framgår att elever som är i behov av särskilt stöd ofta får sådant stöd, men att det inte alltid föregås av en utredning om stödbehovet och ett beslut om åtgärdsprogram.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att det är lärarna med specialuppdrag som, genom delegation från rektorn, fattar beslut om åtgärdsprogram respektive beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Av intervju med rektorn framgår att det finns elever som rektorn bekräftar är anmälda och utredda kring behov av särskilt stöd men där det inte fattats beslut om att upprätta/inte upprätta åtgärdsprogram efter avslutad utredning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i

sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Enligt läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete när det gäller att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever som inte har anmälts och utretts för behov av särskilt stöd trots att ett sådant utredningsbehov finns. Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i skolans arbete med att efter varje utredning av en elevs behov av särskilt stöd fatta beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Om en elevs behov inte utreds alls eller inte utreds skyndsamt riskerar eleven att helt, eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till. Avsaknaden av utredning gör det svårt för lärare, elevhälsan och rektorn att sätta in insatser som motsvarar elevens behov.

Skolinspektionen vill här särskilt framhålla att det inte krävs något samtycke från en elevs vårdnadshavare för att skolan ska få anmäla, göra en utredning om särskilt stöd och fatta beslut om åtgärdsprogram även om utgångspunkten är att rektorn bör sträva efter att få till stånd ett fungerande samarbete med elevens vårdnadshavare i arbetet med särskilt stöd. Att Högalidsskolan, i både arbetssätt

och olika dokument, ställt upp som krav att en lärare inte utan en elevs vårdnadshavares samtycke får ta upp en elev som de befarar inte kommer nå bedömnings- eller betygskriterierna trots extra anpassningar till elevhälsan är inte förenligt med skollagen. Ett sådant förfarande riskerar att leda till att elever inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Att vissa utredningsinsatser som genomförs utanför skolan, t.ex. utredningar inom barn- och ungdomspsykiatri, förutsätter att elevens vårdnadshavare gett sitt medgivande innebär inte ett hinder mot att utreda och besluta om specialpedagogiska, eller andra pedagogiska, insatser som kan genomföras utan samtycke från vårdnadshavare.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens inskickade frånvarostatistik inför tillsynsbesöket framgår att det finns minst sju elever som har frånvaro överstigande 20 procent från skolan under perioden den 10 april 2022 till och med den 10 april 2023. Rektorn har inför tillsynsbesöket uppgett att det på skolan under de senaste tolv månaderna har gjorts en frånvaroutredning för en elev. Under intervju uppger rektorn att antalet frånvaroutredningar inte är en utan två stycken.

Av intervju med rektorn framgår att angående de sju elever, som enligt frånvarostatistiken haft en frånvaro överstigande 20 procent, upplever rektorn inte en oro för samtliga de eleverna och därav har frånvaroutredning inte startats för alla dem. En av eleverna har under perioden februari-mars 2023 haft en frånvaro på mellan 35-46 procent och på en årsbasis haft en frånvaro på 24 procent. Rektorn uppger att det i april 2022 beslutades att den eleven skulle utredas kring frånvaro, men att någon frånvaroutredning ännu inte startats vid Skolinspektionens tillsynsbesök i slutet av maj 2023. Även under vårterminen 2023 har elevens frånvaro uppmärksammats under möten med elevhälsoteamet utan att en frånvaroutredning har inletts. Av intervju med rektorn framgår vidare att det är skolans närvarostödare som genom skolans digitala system signalerar till rektorn vilka elever som kan behöva utredas kring frånvaro, det signaleringssättet fungerar dock inte alltid. Rektorn har därmed inte i alla elevfall nåtts av information från skolans närvarostödare och har inte kunnat få en överblick över vilka elever med upprepad eller längre frånvaro som skolans lärare är oroliga för avseende frånvaro.

Av intervju med rektorn framgår även att beträffande ytterligare en av eleverna som enligt statistiken haft en hög frånvaro har elevens vårdnadshavare i april 2023 lyft att de känner en oro för frånvaron, ingen frånvaroutredning har dock startats beträffande den eleven. Av intervju med elevhälsan framgår att även personalen i elevhälsan bekräftar att denna elev är i behov av att utredas kring frånvaro. Elevhälsan anser att det skulle behövas en handlingsplan kring den eleven så att samtliga lärare vet hur de ska gå tillväga när eleven inte kommer till skolan eller avviker från skolan.

Av intervju med elevhälsan framgår att rutinen kring frånvaroarbetet inte är inarbetad på skolan, detta medför att det finns en risk att elever som behöver utredas kring frånvaro inte utreds. Vidare uppger elevhälsan att frånvaroutredningsarbetet är ett av skolans utvecklingsområden och att det har sin orsak i att skolans ordinarie rektor inte varit i tjänst på heltid och att en ny kurator och en ny närvarostödare nyligen har tillträtt sina tjänster.

Av intervju med lärare framgår att lärarna anser att beträffande en elev i årskurs 3, som enligt statistiken har haft en frånvaro överstigande 20 procent och där frånvaroutredning saknas, borde en frånvaroutredning ha inletts.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen).

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte anses obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182, s. 56).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda och därefter sätta in åtgärder för elever med upprepad eller längre frånvaro. Tillsynen visar att enbart två frånvaroutredningar har inletts under läsåret 22/23 fram till tillsynsbesöket den 30-31 maj 2023. Detta trots att frånvarostatistiken visar att det på skolan finns ytterligare elever med upprepad eller långvarig frånvaro. Även personalen på skolan bekräftar att det finns elever med hög frånvaro där de inte vet orsaken till frånvaron och där någon frånvaroutredning inte är inledd.

Avsaknaden av utredningar riskerar att leda till att effektiva åtgärder för att komma till rätta med elevers frånvaro inte sätts in i rätt tid, alternativt inte sätts in alls. Att tidigt upptäcka och ta en elevs frånvaro på allvar, ta reda på orsakerna bakom frånvaron och vidta åtgärder utifrån dessa orsaker är avgörande för att en elevs frånvaro inte ska eskalera och bli långvarig.

Enligt skollagen ska en rektor först när en utredning om en elevs frånvaro inletts se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. De uteblivna utredningarna på Högalidsskolan riskerar därmed även leda till att huvudmannen inte får kännedom om frånvaroproblematiken och inte vidtar eventuella nödvändiga åtgärder på huvudmannanivå.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Finspångs kommuns verksamhet vid Högalidsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Finspångs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Under tillsynsbesöket framkom genom samtal med resurspersonal att det för en elev som får enskild undervisning inte finns någon lärare som bedriver och ansvarar för elevens undervisning i de naturorienterade ämnena (NO). Resurspersonalen, som inte är anställd som lärare, sammanställer på eget initiativ uppgifter inom NO-ämnena som eleven genomför. Enligt resurspersonalen görs ingen bedömning av någon lärare vad gäller NO-ämnena.

Av intervju med rektorn framgår att det för den elev som har undervisning enskilt finns ämneslärare som ansvarar för undervisningen. Rektorn uppger att det är en specifik lärare som ska bistå med uppgifter i NO-ämnena till eleven som läser enskilt. Rektorn var inte medveten om att det inte skedde.

Huvudmannen har i samband med kommunikering av Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket inkommit med ett yttrande och redogjort för orsaken till varför ingen lärare bedrivit och ansvarat för undervisning i NO-ämnena för eleven i fråga. Huvudmannen har då anfört att det under en period under vårterminen 2023 inte fanns någon tydlig överlämning mellan lärarna som slutade och började på skolan beträffande NO-undervisningen för eleven med

beslut om enskild undervisning. I augusti, inför läsårsstarten för höstterminen 2023, kommer tjänstefördelningen läggas ut lärare på samtliga ämnen som aktuell elev kommer att läsa. Rektorn kommer att se till att ett introduktionsprogram finns för nyanställd personal och att överlämningar blir bättre kring innehållet i tjänster, samt att en mentor kommer att tillsättas på enheten för ny personal från hösten 2023.

Rättslig reglering

I skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § första stycket skollagen). Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven i 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare, under vissa angivna förutsättningar, bedriva undervisningen (2 kap. 18 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 2 kap. 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 2 kap. 17 § och 18 § andra stycket 1-3. (2 kap. 15 § skollagen)

Av skolförordningen [2011:185] framgår att eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i NO-ämnena under vårterminen 2023 för en elev på Högalidsskolan som omfattas av beslut om enskild undervisning inte bedrevs under ledning av lärare i skollagens mening. Tillsynen visar att under vårterminen 2023 hade ingen lärare ett uttalat ansvar för elevens undervisning i NO-ämnena, vilket ledde till att ingen på skolan, varken rektorn eller lärare, tog ansvar för att eleven gavs undervisning i alla de ämnen som eleven skulle ha undervisning i och att undervisningen utgick från kursplanerna. Oklarheten om vem som ansvarar för undervisningen innebar också att ingen lärare ansvarade för att följa upp elevens kunskapsutveckling och på så sätt säkerställde att eleven utvecklas mot betygskriterierna.

Utredningen visar dock att bristen endast har förelegat under delar av vårterminen 2023 och endast beträffande delar av en elevs undervisning. Huvudmannen

Finspångs kommun har även redogjort för hur skolan avser att vidta självriktelse genom att sätta in insatser för att säkerställa att bristen är avhjälpt från och med läsårsstarten för höstterminen 2023.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Finspångs kommun i nuläget bryter mot bestämmelserna när det gäller undervisning under ledning av lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier samt intervjuer med rektorn och lärare framgår att tjänstefördelningen på lågstadiet under vårterminen 2023 utgick från ett så kallat klassläraresystem, vilket innebär att en lärare undervisar eleverna i en årskurs i nästan samtliga ämnen. Anledningen till att de har klasslärare är enligt lärarna och rektorn att det främjar tryggheten för eleverna. På mellanstadiet, under vårterminen 2023, utgick tjänstefördelningen mer utifrån lärarnas behörigheter.

På anmodan från Skolinspektionen har huvudmannen i oktober 2023 inkommit med underlag för hur tjänstefördelningen är gjord för höstterminen 2023. Utifrån det underlaget framgår att tjänstefördelningen numera i högre utsträckning än tidigare utgår från lärares behörighet. I årskurs 1-3 undervisar numera lärare med behörighet i de flesta ämnen.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen betonas att utgångspunkten ska vara att undervisningen bedrivs av lärare eller förskollärare med en utbildning inriktad mot denna undervisning (prop. 2019/10:165 s. 269).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Finspångs kommun bryter mot bestämmelserna när det gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att elever på Högalidsskolan ges stöd i form av extra anpassningar om ett sådant behov finns. Det framgår vidare att en lärare med specialuppdrag stöttar lärarna och är behjälplig i arbetet med extra anpassningar. Även den centrala elevhälsan kan vara behjälplig i lärarnas arbete med extra anpassningar till elever.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdsprogram (vad gäller de formella kraven)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen granskat på skolan är de av skollagen uppställda formella kraven på åtgärdsprogram uppfyllda, exempelvis krav på innehåll, överklagandehänvisning och vem som är ansvarig för uppföljning. Beslut om anpassad studiegång, enskild undervisning respektive undervisning i särskild undervisningsgrupp är fattade av tillförordnad rektor. I de fall åtgärdsprogram är beslutade av annan än rektorn har rektorn uppgett att hon delegerat sådan beslutanderätt till den som fattat beslutet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Enligt skollagen får ett beslut av rektor överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § (28 kap. 16 § skollagen).

Av skollagen framgår dessutom att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen tillämpas 33 § förvaltningslagen (2017:900) om underrättelse om innehållet i ett beslut och hur ett överklagande går till (29 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Skolinspektionen har även tagit del av skolans dokumentation av resultat inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser. Det framgår att de nationella kartläggningsskottmaterialen i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 genomförs, och att det utifrån indikation görs en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens och att insatser sätts in. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår även att det genomförs överlämningsamtal mellan lärare innan elever i årskurs 3 börjar årskurs 4.

Rättslig reglering

Enligt skollagen finns en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Förskollärare och lärare ska använda de nationella kartläggningsskottmaterialen i förskoleklassen, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3. Om det utifrån något av dessa material finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska det göras en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling. Denna särskilda bedömning ska göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd. I slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras

en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 3 kap 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. (3 kap. 4 och 4 a-b §§ skollagen samt 8 kap. 2 §, 9 kap. 20, 21 och 22 b §§ skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av personalförteckning och klasscheman framgår att det på skolan finns lärare utan lärarlegitimation som bedriver undervisning. Skolinspektionen har i samband med verksamhetsbesöket granskat delar av skolans betygskatalog. Av de granskade delarna av betygskatalogen framgår att i de ämnen där en olegitimerad lärare har bedrivit undervisning har betygen undertecknats av den undervisande olegitimerade läraren tillsammans med en legitimerad lärare.

Rektorn har därtill i informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket uppgett att hon samtalar med legitimerade lärare i de fall de ska handleda obehöriga lärare som bedriver undervisning på skolan. Rektorn har vidare uppgett att i förskoleklass samt årskurs 1-3 där undervisning bedrivs enligt ett tvåläraresystem ansvarar en legitimerad lärare för undervisningen till stor del och även planerar och bedömer tillsammans med olegitimerad/obehörig lärare. Rektorn har även redogjort för kompetensutvecklande insatser för lärarna som vidtagits på skolan det senaste läsåret vad gäller bedömning och betygssättning.

Rättslig reglering

I skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. (3 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anställning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av personalförteckningen och intervjuer med lärare och rektorn framgår att det finns en lärare på skolan som är tillsvidareanställd men som saknar lärarlegitimation. Läraren bedriver undervisning på skolan. Enligt läraren själv är hen anställd som obehörig lärare. Av intervju med rektorn framgår att läraren i fråga inte är tillsvidareanställd som lärare utan som lärarassistent. Att läraren bedriver undervisning är en tillfällig lösning och till höstterminen 2023 kommer personen i fråga att arbeta som lärarassistent igen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare bland annat att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller, utöver bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd, att den som ska bedriva undervisning enligt 2 kap. 18 § får anställas för högst ett år i sänder. Den som ska bedriva undervisning inom ramen för en sådan försöksverksamhet som avses i 2 kap. 22 b § får anställas för högst två år eller om det finns särskilda skäl får anställningstiden förlängas till högst tre år. (2 kap. 21 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Finspångs kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anställning av lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Åhman Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Åhman Lundberg

X Julia Johansson

Föredragande
Signerat av: Julia Johansson